

Q3

Osavuosisiraportti

TAMMI-SYYSKUU 2018

7.11.2018

Sisältö

Yhteenveto	3
Vuoden 2018 kolmas vuosineljännes lyhyesti	5
Liiketoiminta-alueet	6
If	6
Topdanmark	8
Osakkuusyhtiö Nordea Bank Oyj	10
Mandatum Life	12
Omistusyhteisö	14
Muut tapahtumat	15
Muutos konsernijohtossa	15
Henkilöstö	15
Palkitseminen	15
Osakkeet ja osakepääoma	15
Sisäiset osingot	16
Luottoluokitukset	16
Vakavaraisuus	16
Velkarahoitus	18
Tulevaisuuden näkymät	19
Näkymät loppuvuodelle 2018	19
Konsernin suurimmat riskit ja epävarmuustekijät lyhyellä aikavälillä	19
Taulukot	21
Konsernin taloudellinen kehitys	21
Tunnuslukujen laskentakaavat	23
Konsernin laaja tuloslaskelma kvartaaleittain	25
Konsernin laaja tuloslaskelma, IFRS	26
Konsernitase, IFRS	27
Laskelma oman pääoman muutoksista, IFRS	28
Konsernin rahavirtalaskelma, IFRS	29
Liitetiedot	30
Tilinpäätöksen laatimisperiaatteet	30
Laaja tuloslaskelma segmenteittäin 1.1.-30.9.2018	31
Laaja tuloslaskelma segmenteittäin 1.1.-30.9.2017	32
Tase segmenteittäin 30.9.2018	33
Tase segmenteittäin 31.12.2017	34
Muut liitetiedot	35
1 Sijoitustoiminnan nettotuotot	35
2 Rahoitusvarat	37
3 Ifin tulosanalyysi	38
4 Sampo Oyj:n tuloslaskelma ja tase (FAS)	39
5 Osakkuusyhtiöhankinnat	40
6 Myytävänä olleet omaisuuserät ja niihin liittyvät velkaerät	40

Sampo-konsernin tulos tammi-syyskuulta 2018

Sampo-konsernin vakuutusyhtiöiden vahva tuloskehitys kompensoi pankkitoiminnan vaisua tulosta. Konsernin tulos ennen veroja tammi-syyskuulta 2018 vahvistui 1 643 miljoonaan euroon vuodentakaisesta 1 340 miljoonasta, kun vertailukauden luvussa ei huomioida 706 miljoonan euron kertaluonteista voittoerää. Se aiheutui kirjanpitokäytännön muutoksesta Topdanmarkin muuttuessa osakkuusyhtiöstä tytäryhtiöksi.

- Osakekohtainen tulos oli 2,38 euroa (3,35) ja markkina-arvoin laskettu osakekohtainen tulos 1,92 euroa (3,51). Oman pääoman tuotto oli tammi-syyskuussa 11,2 prosenttia (21,4). Osakekohtainen substanssi oli syyskuun 2018 lopussa 24,13 euroa (25,37).
- If-segmentin tulos ennen veroja oli 626 miljoonaa euroa (603). Yhdistetty kulusuhde oli tammi-syyskuussa 85,8 prosenttia (85,9). Oman pääoman tuotto oli 16,4 prosenttia (24,6).
- Topdanmark-segmentin tulos ennen veroja nousi 90 miljoonasta eurosta 170 miljoonaan euroon Sampo-konsernin konsolidoidussa tuloslaskelmassa, kun vertailukauden kertaluonteinen voittoerä 706 miljoonaa euroa jätetään huomioittamatta. Luvut eroavat Topdanmarkin 22.10.2018 raportoimasta tuloksesta johtuen yhdenmukaisten kirjanpitokäytäntöjen soveltamisesta kaikissa konserniin kuuluvissa yhtiöissä. Yhdistetty kulusuhde oli 82,7 prosenttia.
- Sammon osuus Nordean tammi-syyskuun 2018 nettotuloksesta oli 527 miljoonaa euroa (491). Nordean oman pääoman tuotto oli 10,9 prosenttia (10,1). Ydinvakavaraisuussuhde (CET1) ilman siirtymäsäännöksiä vahvistui 20,3 prosenttiin (19,5). Segmenttiraportoinnissa Nordean tulososuus on sisällytetty Omistusyhteisö-segmenttiin.
- Mandatum-segmentin tulos ennen veroja kasvoi 385 miljoonaan euroon (180). Tulos sisältää Danske Bankin kanssa vuoden 2018 toisella neljänneksellä solmitun yhteistyösopimuksen yhteydessä saadun 197 miljoonan euron korvauksen. Oman pääoman tuotto oli 22,5 prosenttia (15,6).

Avainluvut

Milj.e.	1-9/2018	1-9/2017	Muutos, %	7-9/2018	7-9/2017	Muutos, %
Tulos ennen veroja **)	1 643	2 046	-20	490	1 181	-59
If	626	603	4	211	202	5
Topdanmark **)	170	90	89	65	37	74
- Topdanmarkiin liittyvän kirjanpitokäytännön muutoksen vaikutus	-	706	-	-	706	-
Nordea	527	491	7	139	169	-18
Mandatum	385	180	113	72	64	13
Omistusyhteisö (pl. Nordea)	-45	-27	66	4	0	-
Tilikauden tulos	1 397	1 875	-25	414	1 122	-63
			Muutos			Muutos
Tulos/osake, euroa **)	2,38	3,35	-0,97	0,69	2,01	-1,32
Tulos/osake markkina-arvoin, euroa	1,92	3,51	-1,59	0,78	2,04	-1,26
Substanssi/osake, euroa*)	24,13	25,37	-1,24	-	-	-
Keskimääräinen henkilöstömäärä (FTE)	9 504	9 418	86	-	-	-
Konsernin vakavaraisuussuhde, % *)	148	156	-8	-	-	-
Oman pääoman tuotto, % **)	11,2	21,4	-10,2	-	-	-

*) Vertailuajankohta on 31.12.2017.

**) Vertailukauden luvut sisältävät kirjanpitokäytännön muutoksesta aiheutuneen 706 miljoonan euron kertaluonteisen voittoerän. Muutoksen aiheutti se, että Topdanmarkia alettiin käsitellä osakkuusyhtiön sijaan tytäryhtiönä. Ilman voittoerää Topdanmarkin tulos ennen veroja olisi ollut vuoden 2017 tammi-syyskuussa 90 miljoonaa euroa ja vuoden 2017 kolmannella neljänneksellä 37 miljoonaa euroa.

Osavuosiraportin tiedot eivät ole tilintarkastettuja. Tuloslaskelmaeriä vertaillaan viime vuoden vastaavan ajankohdan lukuihin. Tase-erien vertailuajankohdaksi on vuoden 2017 lopun tilanne, jollei toisin ole ilmoitettu.

Osavuosisiraportissa käytetyt vaihtokurssit

	1-9/2018	1-6/2018	1-3/2018	1-12/2017	1-9/2017
EURSEK					
Tuloslaskelma (keskikurssi)	10,2374	10,1508	9,9712	9,6351	9,5833
Tase (raportointikauden päätöspäivänä)	10,3090	10,4530	10,2843	9,8438	9,6490
DKKSEK					
Tuloslaskelma (keskikurssi)	1,3741	1,3630	1,3390	1,2953	1,2885
Tase (raportointikauden päätöspäivänä)	1,3826	1,4026	1,3799	1,3222	1,2965
NOKSEK					
Tuloslaskelma (keskikurssi)	1,0678	1,0582	1,0350	1,0330	1,0376
Tase (raportointikauden päätöspäivänä)	1,0890	1,0990	1,0628	1,0004	1,0251
EURDKK					
Tuloslaskelma (keskikurssi)	7,4503	7,4477	7,4468	7,4387	7,4373
Tase (raportointikauden päätöspäivänä)	7,4564	7,4525	7,4530	7,4449	7,4423

Vuoden 2018 kolmas vuosineljännes lyhyesti

Sampo-konsernin vuoden 2018 kolmannen neljänneksen tulos ennen veroja oli 490 miljoonaa euroa (1 181) ja osakekohtainen tulos 0,69 euroa (2,01). Osakekohtainen tulos markkina-arvoin oli 0,78 euroa (2,04). Osakekohtainen substanssi nousi kolmannella neljänneksellä 2,56 euroa ja oli 24,13 euroa.

Ifin yhdistetty kulusuhde oli vuoden 2018 kolmannella neljänneksellä 85,8 prosenttia (84,8). Tulos ennen veroja oli 211 miljoonaa euroa (202).

Topdanmarkin heinä-syyskuun yhdistetty kulusuhde oli 79,9 prosenttia ja tulos ennen veroja 65 miljoonaa euroa.

Sammon osuus Nordean vuoden 2018 kolmannen neljänneksen nettotuloksesta oli 139 miljoonaa euroa (169).

Mandatum Lifen tulos ennen veroja oli 72 miljoonaa euroa (64). Maksutulo laski 152 miljoonaan euroon vuodentakaisesta 207 miljoonasta eurosta.

Liiketoiminta-alueet

If

If on Pohjoismaiden johtava vahinkovakuutus konserni, joka toimii myös kaikissa Baltian maissa. Vahinkovakuutus konsernin emoyhtiö If Skadeförsäkring Holding AB (publ):in pääkonttori on Ruotsissa. Tytäryhtiöidensä ja sivukonttoriensa välityksellä If tarjoaa vakuutus ratkaisuja ja -palveluja Suomessa, Ruotsissa, Norjassa, Tanskassa ja Baltiassa. Ifin toiminnot jakautuvat neljään liiketoiminta-alueeseen: Henkilöasiakkaat, Yritysasiakkaat, Suurasiakkaat ja Baltia.

Tulos

Milj.e.	1-9/2018	1-9/2017	Muutos, %	7-9/2018	7-9/2017	Muutos, %
Vakuutusmaksutulo, netto	3 429	3 463	-1	865	881	-2
Sijoitustoiminnan nettotuotot	182	173	5	63	46	36
Liiketoiminnan muut tuotot	22	20	9	8	7	14
Korvauskulut	-2 059	-2 068	0	-702	-689	2
Vakuutus- ja sijoitussopimusvelkojen muutos	-221	-242	-8	223	205	9
Henkilöstökulut	-401	-406	-1	-137	-135	2
Liiketoiminnan muut kulut	-317	-323	-2	-103	-105	-2
Rahoituskulut	-11	-16	-29	-5	-8	-39
Osuus osakkuusyritysten voitoista/tappioista	3	0	-	0	0	-
Tulos ennen veroja	626	603	4	211	202	5
Avainluvut			Muutos			Muutos
Yhdistetty kulusuhde, %	85,8	85,9	-0,1	85,8	84,8	1,0
Riskisuhde, %	64,2	64,2	0,0	64,5	63,5	1,0
Toimintakulusuhde, %	21,6	21,8	-0,2	21,3	21,3	0,0
Liikekulusuhde, %	16,1	16,2	-0,1	15,8	15,9	-0,1
Oman pääoman tuotto, %	16,4	24,6	-8,2	-	-	-
Henkilöstön keskimääräinen lukumäärä (FTE)	6 568	6,342	226	-	-	-

If-konsernin tammi-syyskuun 2018 tulos ennen veroja oli 626 miljoonaa euroa (603). Markkina-arvojen muutokset huomioiva laaja tulos laski 358 miljoonaan euroon (556). Yhdistetty kulusuhde oli 85,8 prosenttia (85,9) ja riskisuhde 64,2 prosenttia (64,2).

Aiempina tilikausina sattuneisiin vahinkoihin varattua korvausvastuuta purettiin vuoden 2018 tammi-syyskuussa 129 miljoonalla eurolla (68). Oman pääoman tuotto oli 16,4 prosenttia (24,6) ja käyvän arvon rahasto 461 miljoonaa euroa (519) syyskuun 2018 lopussa.

Vakuutustekninen tulos oli 463 miljoonaa euroa (463). Annuiteettien diskonttaamiseen Ruotsissa käytetty korko laski ennätysellisen alas, -0,40 prosenttiin, minkä negatiivinen vaikutus kolmannen neljänneksen tulokseen oli 5 miljoonaa euroa. Vakuutusliikkeen tuotto (vakuutusteknisen tuloksen suhde omalla vastuulla oleviin vakuutusmaksutuottoihin) pysyi 14,5 prosentissa (14,5).

	Yhdistetty kulusuhde, %			Riskisuhde, %		
	1-9/2018	1-9/2017	Muutos	1-9/2018	1-9/2017	Muutos
Henkilöasiakkaat	83,9	84,1	-0,2	62,4	62,5	-0,1
Yritysiakkaat	88,1	88,9	-0,8	65,9	66,4	-0,5
Suurasiakkaat	92,8	90,6	2,2	72,0	69,5	2,5
Baltia	88,3	89,3	-1,0	60,1	61,0	-0,9
Ruotsi	79,0	85,4	-6,4	60,3	65,6	-5,3
Norja	87,2	78,5	8,8	64,8	56,1	8,8
Suomi	88,8	93,0	-4,2	66,4	71,2	-4,8
Tanska	100,7	97,4	3,2	72,4	69,9	2,4
	Yhdistetty kulusuhde, %			Riskisuhde, %		
	7-9/2018	7-9/2017	Muutos	7-9/2018	7-9/2017	Muutos
Henkilöasiakkaat	82,5	84,6	-2,1	61,3	63,9	-2,6
Yritysiakkaat	87,3	79,2	8,1	65,7	56,8	8,9
Suurasiakkaat	103,0	101,5	2,5	82,9	81,5	1,4
Baltia	88,6	88,5	0,1	61,4	60,0	1,4
Ruotsi	78,4	83,1	-4,7	58,9	63,7	-4,8
Norja	86,6	82,1	4,5	65,2	60,4	4,8
Suomi	85,1	83,5	1,5	63,9	61,9	2,0
Tanska	112,7	102,4	10,2	85,0	77,9	7,0

Suurvahingoista maksettiin korvauskuluja 19 miljoonaa euroa (48) odotettua enemmän tammi-syyskuussa 2018 ja 18 miljoonaa euroa odotettua enemmän vuoden 2018 kolmannella neljänneksellä. Yritysiakkaiden suurvahinkokehitys oli 22 miljoonaa euroa normaalia huonompi ja suurasiakkaiden 3 miljoonaa normaalia parempi. Heikointa kehitys oli Ruotsissa ja Suomessa. Ruotsissa kolmannen vuosineljänneksen alussa riehuneilla metsäpaloilla oli vain marginaalinen vaikutus tulokseen - noin 4 miljoonaa euroa.

Bruttovakuutusmaksutulo oli 3 595 miljoonaa euroa (3 621) tammi-syyskuussa 2018. Valuuttakurssit huomioon ottaen maksutulo kasvoi 3,1 prosenttia. Maksutulo kasvoi kaikilla liiketoiminta-alueilla ja kaikilla markkinoilla paitsi Suomessa.

Toimintakulusuhde parani 21,6 prosenttiin (21,8) ja liikekulusuhde 16,1 prosenttiin (16,2).

Ifin sijoitusomaisuuden arvo oli syyskuun 2018 lopussa 11,9 miljardia euroa (12,2). Tästä 82 prosenttia (84) oli sijoitettuna korkoinstrumentteihin, 6 prosenttia (3) rahamarkkinainstrumentteihin ja 12 prosenttia (13) osakkeisiin. Sijoitustoiminnan nettotuotot olivat 182 miljoonaa euroa (173). Sijoitusten tuotto käyvin arvoihin oli vuoden 2018 tammi-syyskuussa 1,3 prosenttia (2,8). Korkosijoitusten duraatio pysyi ennallaan 1,4 vuodessa (1,4) ja keskimääräinen maturiteetti oli 2,6 vuotta (2,7). Korkosalkun keskimääräinen tuotto eräpäivään instrumenttien hankintahinoilla laskettuna (running yield) ilman valuuttasuojauksien kuluja oli syyskuun 2018 lopussa 1,6 prosenttia (1,5).

Ifin vakavaraisuusasetus on kuvattu Vakavaraisuus-osiossa.

Topdanmark

Topdanmark on Tanskan toiseksi suurin vahinkovakuutusyhtiö ja neljänneksi suurin henkivakuutusyhtiö. Yhtiö on noteerattu Nasdaq Kööpenhaminassa ja sillä on vahinkovakuuttamisessa 17 prosentin markkinaosuus. Topdanmark keskittyy henkilöasiakkaiden, maatalouden ja pk-yritysten vakuuttamiseen, ja sillä on noin 600 000 asiakasta. Yhtiö käsittelee vuosittain noin 300 000 korvaushakemusta. Henkivakuutuksissa Topdanmarkilla on 9 prosentin markkinaosuus Tanskassa.

Tulos

Milj.e.	1-9/2018	1-9/2017	Muutos, %	7-9/2018	7-9/2017	Muutos, %
Vakuutusmaksutulo, netto	1 908	-	-	544	-	-
Sijoitustoiminnan nettotuotot	213	-	-	169	-	-
Liiketoiminnan muut tuotot	2	-	-	1	-	-
Korvauskulut	-900	-	-	-291	-	-
Vakuutus- ja sopimusvelkojen muutos	-771	-	-	-263	-	-
Henkilöstökulut	-201	-	-	-59	-	-
Liiketoiminnan muut kulut	-81	-	-	-35	-	-
Rahoituskulut	-8	-	-	-3	-	-
Osuus osakkuusyritysten voitoista/tappioista	9	796	-99	3	744	-
Tulos ennen veroja	170	796	-79	65	744	-91
Avainluvut			Muutos			Muutos
Yhdistetty kulusuhde, %	82,7	-	-	79,9	-	-
Vahinkosuhte, %	66,7	-	-	65,8	-	-
Liikekulusuhde, %	15,9	-	-	14,1	-	-
Henkilöstön keskimääräinen lukumäärä (FTE)	2 347	2 491	-144	-	-	-

Vuoden 2018 syyskuun lopussa Sampo Oyj omisti 41 997 070 Topdanmarkin osaketta, mikä vastaa 46,7 prosenttia Topdanmarkin koko osakekannasta ja 48,7 prosenttia niihin liittyvistä äänioikeuksista. Sammon omistusten markkina-arvo oli 1 650 miljoonaa euroa 30.9.2018.

Sampo on käsitellyt taloudellisessa raportoinnissaan Topdanmarkia 30.9.2017 alkaen tytäryhtiönä. Sampo Oyj:n osuus Topdanmarkin hankintahinnasta asiakassuhteille allokoitusta osuudesta poistetaan 10 vuoden aikana Topdanmark-segmentissä, mikä johtaa vuosineljänneksittäin noin 5 miljoonan euron poistoon verojen jälkeen (sisältyy erään Liiketoiminnan muut kulut).

Topdanmark jatkaa itsenäisenä yhtiönä raportointiaan samoilla kirjanpitoperiaatteilla kuin tähänkin saakka. Sampo soveltaa Topdanmarkiin konsernitilinpäätöksessään periaatteita, jotka ovat yhteneväiset Sammon kirjanpitoperiaatteiden kanssa. Sampo-konsernin kaikkiin yhtiöihin sovelletaan samoja periaatteita. Tämä johtaa eroihin Topdanmarkin pörssi-yhtiönä julkistamien ja Sammon Topdanmark-segmentin lukujen välillä.

Seuraava teksti perustuu Topdanmarkin 22.10.2018 julkaisemaan osavuositarkastukseen tammi-syyskuulta 2018.

Topdanmarkin tulos ennen veroja tammi-syyskuulta 2018 oli 170 miljoonaa euroa (796).

Topdanmarkin maksutulo kasvoi 1 908 miljoonaan euroon. Vahinkovakuutusliiketoiminnassa maksutulo kasvoi 2,2 prosenttia ja henkivakuutusliiketoiminnassa 14,1 prosenttia. Vahinkovakuutusliiketoiminnassa vakuutusmaksutuotot kasvoivat yksityisasiakkaiden puolella 1,9 ja yritysasiakkaiden puolella 2,5 prosenttia. Henkivakuutusliiketoiminnassa sijoitussidonnaisten sopimusten osuus uusmyynnistä oli 95 prosenttia tammi-syyskuussa 2018.

Tammi-syyskuussa 2018 ei ollut säähän liittyviä vahinkoja ja säähän liittyvien vahinkojen taso oli 16 miljoonaa euroa alle odotetun. Suurvahingot (5 miljoonaa Tanskan kruunua [671 000 euroa] jälleenvakuutuksen jälkeen ylittävät vahingot) kasvoivat noin 14 miljoonaan euroon tammi-syyskuussa 2018, mikä vastaa 1,3 prosenttiyksikön nousua vahinkotrendillä.

Yhdistetty kulusuhde oli 82,7 prosenttia vuoden 2018 tammi-syyskuussa. Liikekulusuhde oli 15,9 prosenttia.

Syyskuun 2018 lopussa Topdanmarkin sijoitusomaisuus ilman henkivakuutusliiketoimintaa oli 2,9 miljardia euroa. Sijoitusomaisuudesta 62 prosenttia oli sijoitettuna korkoinstrumentteihin, 11 prosenttia rahamarkkina-instrumentteihin, 5 prosenttia osakkeisiin, 6 prosenttia kiinteistöihin ja 16 prosenttia muihin sijoituksiin. Sijoitusten tuotto käyvin arvoin oli vuoden 2018 tammi-syyskuussa 0,6 prosenttia.

Topdanmarkin vakavaraisuusasemaa on kuvattu Vakavaraisuus-osiossa.

Lisätietoja Topdanmark A/S:stä ja sen tammi-syyskuun 2018 tuloksesta saatavilla osoitteessa www.topdanmark.com.

Osakkuusyhtiö Nordea Bank Oyj

Nordea on Pohjoismaiden suurin pankki ja markkina-arvolla mitattuna yksi Euroopan 10 suurimmasta finanssipalveluyrityksestä. Yhtiöllä on noin 11 miljoonaa asiakasta. Nordean osake noteerataan Nasdaqin pörseissä Helsingissä, Kööpenhaminassa ja Tukholmassa. Nordeaa on käsitelty Sammon konsernitilinpäätöksessä osakkuusyhtiönä, ja segmenttiraportoinnissa osuus sen tuloksesta sisältyy Omistusyhteisö-segmenttiin.

Tulos

Milj.e.	1-9/2018	1-9/2017	Muutos, %	7-9/2018	7-9/2017	Muutos, %
Rahoituskate	3 198	3 557	-10	1 072	1 185	-10
Liiketoiminnan tuotot	6 902	7 241	-5	2 046	2 373	-14
Tulos ennen luottotappioita	3 407	3 500	-3	910	1 169	-22
Luottotappiot, netto	-143	-298	-52	-44	-79	-44
Liikevoitto	3 264	3 202	2	866	1 090	-21
Osakekohtainen tulos, laimennusvaikutuksen jälkeen, euroa	0,64	0,60	7	0,17	0,21	-
Oman pääoman tuotto, %	10,9	10,1	-	8,7	10,5	-

Sampo Oyj omisti 860 440 497 Nordean osaketta 30.9.2018, mikä vastaa 21,2 prosentin omistusosuutta. Yhdestä osakkeesta maksettu hinta oli keskimäärin 6,46 euroa, ja Sammon konsernitilinpäätöksessä käytettävä kirjanpitoarvo oli 8,65 euroa osakkeelta. Nordean osakkeen päätöskurssi oli syyskuun 2018 lopussa 9,40 euroa.

Seuraava teksti perustuu Nordean 24.10.2018 julkaisemaan tulostiedotteeseen tammi-syyskuulta 2018.

Kuluneen neljänneksen tuotot tuottivat pettymyksen, ja niissä näkyy vuoden kolmannelle neljännekselle tyypillinen kausivaihtelu. Luottovolyymien kasvu paransi rahoituskatetta, mutta marginaalipaineet lähinnä henkilöasiakastoiminnassa vaikuttivat päinvastaiseen suuntaan. Vähäinen aktiviteetti vaikutti palkkiotuotoihin ja muihin tuottoihin. Matalat korkoerot (spreads) ja korot sekä vähäinen volatilitteetti vaikuttivat pääomamarkkinatoiminnan tuottoihin. Hoidossa oleva varallisuus kasvoi 4,5 miljardia euroa edellisneljänneksestä ja sitä oli kaikkiaan 311,5 miljardia euroa. Kasvuun vaikutti eniten sijoitusten arvon vahva kehitys.

Tehostamishankkeet etenivät edelleen neljänneksen aikana. Sekä henkilöstömäärä että muut kulut pienenevät. Luottojen laatu on pysynyt erittäin vahvana. Neljänneksen aikana tehtiin pieniä saatavaryhmäkohtaisia varauksia, jotka liittyvät Tanskan maataloussektoriin. Ydinvakavaraisuussuhde koheni 0,4 prosenttiyksikköä 20,3 prosenttiin, kun riskipainotetut erät pienenevät ja ensisijainen pääoma kasvoi.

Euroopan keskuspankki (EKP) ilmoitti Nordea Bank Oyj:lle 9. lokakuuta 2018 pilari 2:n omia varoja koskevat vähimmäisvaatimukset, joita sovelletaan siirtymävaiheen ajan. (Vaatimuksia sovelletaan 1. lokakuuta 2018 alkaen siihen saakka kunnes EKP tekee päätöksen toiminnan vakautta koskevista vaatimuksista. Ne laaditaan Nordea-konsernin pääomaa koskevan vuoden 2019 yhteisen päätöksen [Joint Decision on Capital] mukaisesti arviolta vuoden 2019 viimeisellä neljänneksellä.) Vuoden 2018 viimeisen neljänneksen arvioitu ydinvakavaraisuussuhde on noin 15,4 prosenttia. Ydinvakavaraisuussuhteen vähimmäistason odotetaan laskevan 13,7 prosenttiin, joten pääomapuskurin odotetaan pysyvän määrällisesti pitkälti muuttumattomana.

Kulut ovat kehittyneet suunnitelman mukaisesti. Nordea odottaa kulujen jäävän vuonna 2018 alle 4,8 miljardin euron ja vähenevän edelleen paikallisissa valuutoissa laskettuna vuonna 2019. Vuonna 2021 kulujen odotetaan jäävän noin 3 prosenttia vuoden 2018 kokonaiskuluja pienemmiksi valuuttakurssivaihteluista puhdistettuna. Tuotot ilman kertaluonteisia tuottoja eivät todennäköisesti yllä tänä vuonna vuoden 2017 tasolle. Tuloksen sen sijaan odotetaan edelleen olevan vuonna 2018 parempi kuin vuonna 2017.

Luottotappioiden Nordea odottaa pysyvän tulevana neljänneksinä pitkän aikavälin keskiarvon alapuolella. Nordean asiakastytyvyisyys on parantunut Ruotsissa kolmen peräkkäisen neljänneksen ajan, ja kahden viime neljänneksen aikana trendi on ollut vahvassa nousussa. Suomessa, Norjassa ja Tanskassa käänne tapahtui vähitellen vuoden 2017 aikana. Tänä vuonna tilanne on vakiintunut, ja eteenpäin on päästy pienin askelin.

Lisätietoja Nordea Bank Oyj:stä ja sen vuoden 2018 tammi-syyskuun tuloksesta on saatavilla osoitteessa www.nordea.com.

Mandatum Life

Mandatum Life -konserni koostuu Sampo Oyj:n sataprosenttisesti omistamasta tytäryhtiöstä Mandatum Henkivakuutusosakeyhtiöstä, jolla on toimintaa Suomessa, Virossa, Latviassa ja Liettuassa, ja sen kolmesta tytäryhtiöstä. Emoyhtiö Mandatum Life on vastuussa myynnistä ja kaikista vakuutusyhtiölain määrittämistä toiminnoista. Tytäryhtiöt ovat Mandatum Life Palvelut Oy, Mandatum Life Sijoituspalvelut Oy ja Mandatum Life Fund Management S.A.

Tulos

Milj.e.	1-9/2018	1-9/2017	Muutos, %	7-9/2018	7-9/2017	Muutos, %
Vakuutusmaksutulo, netto	681	630	8	152	207	-26
Sijoitustoiminnan nettotuotot	326	646	-49	189	127	49
Muut tuotot	210	8	-	4	3	32
Korvauskulut	-848	-741	14	-220	-189	17
Vakuutus- ja sijoitussopimusten velkojen muutos	114	-274	-	-21	-56	-62
Henkilöstökulut	-36	-36	-1	-12	-11	11
Muut kulut	-56	-45	24	-18	-16	14
Rahoituskulut	-6	-7	-13	-2	-2	0
Tulos ennen veroja	385	180	113	72	64	13
Avainluvut			Muutos			Muutos
Liikekustannussuhde, %	99,2	98,4	0,8	-	-	-
Oman pääoman tuotto, %	22,5	15,6	6,9	-	-	-
Henkilöstön keskimääräinen lukumäärä (FTE)	529	526	3	-	-	-

Mandatum Lifen tulos ennen veroja vahvistui vuoden kolmella ensimmäisellä neljänneksellä 385 miljoonaan euroon (180). Markkina-arvojen muutokset huomioiva laaja tulos verojen jälkeen oli 232 miljoonaa euroa (163). Oman pääoman tuotto oli 22,5 prosenttia (15,6). Käyvän arvon rahasto oli syyskuun 2018 lopussa 522 miljoonaa euroa (599). Sijoitusomaisuuden nettotuotot olivat 196 miljoonaa euroa (310) ilman sijoitussidonnaisiin vakuutuksiin liittyviä tuottoja. Sijoitussidonnaisten vakuutusten tuotot olivat 130 miljoonaa euroa (335).

Mandatum Life -konsernin vastuovelka 30.9.2018 oli 11,5 miljardia euroa (11,6). Laskuperustekorkoisen vastuvelan määrä aleni vuoden 2018 tammi-syyskuussa 4,3 miljardiin euroon (4,6). Vakuutusmaksut, joiden laskuperustekorot ovat korkeita (4,5 ja 3,5 prosenttia), pienenevät vuoden 2018 tammi-syyskuussa 174 miljoonaa euroa 2,5 miljardiin euroon (2,6). Sijoitussidonnainen vastuovelka kasvoi 7,2 miljardiin euroon (7,1) ja sijoitussidonnaista vastuovelkaa oli 63 prosenttia (61) koko vastuuvetelasta.

Mandatum Life on vahvistanut vastuuvetelkaansa alhaisen korkotason vuoksi kokonaisuudessaan 261 miljoonalla eurolla (325). Lukuun ei sisälly eriytettyyn kantaan liittyviä eriä. Diskonttokorko loppuvuodelle 2018 sekä vuosille 2019 ja 2020 on 0,25 prosenttia. Korko vuodelle 2021 on 2,50 prosenttia. Eriytetyn ryhmäeläkevakuutusmaksun laskuperustekorko on 0,50 prosenttia. Vuoden 2018 kolmannella neljänneksellä ei tehty korkotäydennyksiä.

Syyskuun 2018 lopussa Mandatum Life -konsernin sijoitusomaisuus oli markkina-arvoin 6,0 miljardia euroa (6,3), kun jätetään huomioimatta sijoitussidonnaisen vastuuvelan katteena olevat 7,2 miljardin euron (7,1) suuruiset varat.

Mandatum Lifen alkuperäisen laskuperustekorkoisen vastuuvelan katteena oleva sijoitusomaisuus oli 30.9.2018 markkina-arvoin 4,9 miljardia euroa (5,2). Tästä 47 prosenttia (42) oli sijoitettu korkoinstrumentteihin, 10 prosenttia (16) rahamarkkinoille, 29 prosenttia (28) osakkeisiin ja 14 prosenttia (13) muihin instrumentteihin. Sijoitusomaisuuden tuotto käyvin arvoin tammi-syyskuussa 2018 oli 1,4 prosenttia (5,7). Syyskuun 2018 lopussa korkosijoitusten duraatio oli 2,6 vuotta (2,0) ja keskimääräinen maturiteetti 2,7 vuotta (2,2). Korkosalkun keskimääräinen tuotto eräpäivään instrumenttien hankintahinnoilla (running yield) ilman valuuttariskin suojauskustannusta oli syyskuun 2018 lopussa 2,7 prosenttia (2,8).

Eriytetyn kannan katteena olevien sijoitusten arvo oli 1,1 miljardia euroa (1,1), josta 78 prosenttia (77) oli sijoitettu korkoinstrumentteihin, 4 prosenttia (6) rahamarkkinoille, 12 prosenttia (11) osakkeisiin ja 6 prosenttia (6) muihin instrumentteihin. Eriytetyn kannan sijoitusomaisuuden tuotto käyvin arvoin tammi-syyskuussa 2018 oli 0,0 prosenttia (1,8). Syyskuun 2018 lopussa korkosijoitusten duraatio oli 2,6 vuotta (2,6) ja keskimääräinen maturiteetti 3,2 vuotta (3,3). Korkosalkun keskimääräinen tuotto eräpäivään instrumenttien hankintahinnoilla (running yield) ilman valuuttariskin suojauskustannusta oli syyskuun 2018 lopussa 2,4 prosenttia (2,1).

Kustannusliikkeen tulos oli 20 miljoonaa euroa (21) ja riskiliikkeen tulos 15 miljoonaa euroa (21).

Mandatum Life -konsernin omalla vastuulla oleva maksutulo oli vuoden 2018 tammi-syyskuussa 681 miljoonaa euroa (630).

Mandatum Lifen vakavaraisuusasemaa on kuvattu Vakavaraisuus-osiossa.

Omistusyhteisö

Sampo Oyj hallinnoi vahinko- ja henkivakuutustoimintaa harjoittavia tytäryhtiöitään. Lisäksi yhtiö omisti 30.9.2018 noin 21,2 prosenttia Pohjoismaiden suurimman pankin Nordean osakepääomasta. Nordea on Sampo Oyj:n osakkuusyhtiö. Vuoden 2018 maaliskuusta lähtien Sammolla on ollut myös toinen osakkuusyhtiö, NDX Intressenter AB, josta Sampo omistaa 36,25 prosenttia. Yhtiö perustettiin Nordax Group AB:n ostotarjousta varten.

Tulos

Milj.e.	1-9/2018	1-9/2017	Muutos, %	7-9/2018	7-9/2017	Muutos, %
Sijoitustoiminnan nettotuotot	-18	12	-	21	8	171
Liiketoiminnan muut tuotot	13	13	-7	4	5	-18
Henkilöstökulut	-11	-13	-21	-5	-3	43
Liiketoiminnan muut kulut	-10	-10	-2	-2	-2	-11
Rahoituskulut	-16	-29	-45	-14	-7	111
Osuus osakkuusyritysten voitoista	524	491	7	138	169	-18
Tulos ennen veroja	482	464	4	142	169	-16
Avainluvut			Muutos			Muutos
Henkilöstön keskimääräinen lukumäärä (FTE)	60	59	1	-	-	-

Omistusyhteisö-segmentin tulos ennen veroja tammi-syyskuussa 2018 oli 482 miljoonaa (464), josta 524 miljoonaa euroa (491) tuli osakkuusyhtiöiden Nordean ja NDX Intressenterin tammi-syyskuun 2018 tuloksesta Sammolle kirjattavasta osuudesta. Nordean osuus on 527 miljoonaa euroa ja NDX Intressenterin -3 miljoonaa euroa. Segmentin tulos ennen veroja ilman osakkuusyhtiöiden tulososuutta oli -42 miljoonaa euroa (-27).

Sampo Oyj:n Nordea-omistus on kirjattu taseeseen 7,4 miljardiin euroon. Omistussosuuden markkina-arvo 30.9.2018 oli 8,1 miljardia euroa eli 9,40 euroa osakkeelta. Lisäksi Sampo Oyj:n taseeseen sisältyi 3,4 miljardin euron (2,4) arvosta tytäryhtiöiden osakkeita.

Sampo tiedotti 2.10.2017 ostavansa 19,9 prosentin osuuden Saxo Bank Groupista 265 miljoonalla eurolla. Samassa yhteydessä Zhejiang Geely Holding Group Co., Ltd:n tytäryhtiö Geely Financials Denmark A/S tiedotti kasvattavansa osuutensa Saxossa 51,5 prosenttiin. Järjestelyn osapuolet ovat nyt vastaanottaneet kaikki tarvittavat viranomaisluvut ja näin ollen järjestely toteutuu sovitusti.

Muut tapahtumat

Muutos konsernijohdossa

Peter Johansson, 61, jää eläkkeelle Sampo-konsernin talousjohtajan tehtävästä 1.1.2019. Sampo Oyj:n hallitus nimitti 8.8.2018 konsernin uudeksi talousjohtajaksi Knut Arne Alsakerin, 45, joka aloittaa tehtävässään 1.1.2019. Hän toimii tällä hetkellä If-konsernin talousjohtajana ja Sampo-konsernin johtoryhmän jäsenenä. Knut Arnen ansioluettelo on saatavilla osoitteessa www.sampo.com/fi/hallinnointi/johtoryhma/knut-arne-alsaker/.

Henkilöstö

Sampo-konsernin henkilöstömäärä oli tammi-syyskuussa 2018 keskimäärin 9 504 henkeä. Henkilöstön kokonaismäärä osa-aikaiset työntekijät kokoaikaisiksi työntekijöiksi muuntaen oli syyskuun 2018 lopulla 9 531 henkeä (9 439). Lisäys selittyy sillä, että Ifissä korvattiin ulkopuolisia konsultteja omalla henkilökunnalla.

Tammi-syyskuussa 2018 henkilöstöstä noin 68 prosenttia työskenteli Ifissä, 25 prosenttia Topdanmarkissa, 6 prosenttia Mandatum Lifessä ja 1 prosentti emoyhtiö Sampo Oyj:ssä. Henkilöstöstä 31 prosenttia työskenteli Tanskassa, 24 prosenttia Suomessa, 22 prosenttia Ruotsissa ja 14 prosenttia Norjassa. Muissa maissa työskenteli 10 prosenttia henkilöstöstä.

Ifissä työskenteli 30.9.2018 kaikkiaan 6 606 henkeä, Topdanmarkissa 2 338 henkeä ja Mandatum Lifessä 526 henkeä. Konsernin emoyhtiössä Sampo Oyj:ssä työskenteli 61 henkeä.

Palkitseminen

Pitkäaikaisista kannustinjärjestelmistä suoritettiin tammi-syyskuussa 2018 maksuja sosiaalikulut mukaan lukien 23 miljoonalla eurolla (19). Voimassa olevien pitkäaikaisten kannustinjärjestelmien tulosvaikutus oli vuoden 2018 tammi-syyskuussa 15 miljoonaa euroa (22). Syyskuun 2018 lopussa Sampo-konserni oli varannut pitkäaikaisten kannustinjärjestelmien tuleviin maksuihin 23 miljoonaa euroa (25). Lyhytaikaisia kannustimia maksettiin tammi-syyskuussa 2018 sosiaalikulut mukaan lukien 36 miljoonaa euroa (37).

Pitkäaikaisten kannustinjärjestelmien ehdot ovat nähtävillä osoitteessa www.sampo.com/kannustinehdot.

Osakkeet ja osakepääoma

Sampo Oyj:n osakkeiden kokonaismäärä oli syyskuun 2018 lopussa 555 351 850 osaketta, jotka jakaantuivat 554 151 850 A-sarjan sekä 1 200 000 B-sarjan osakkeeseen. Osakkeisiin liittyviä äänioikeuksia on 560 151 850 kappaletta. Kullakin A-osakkeella on yhtiökokouksessa yksi ääni ja B-osakkeella viisi ääntä.

Yhtiökokous myönsi hallitukselle valtuudet hankkia Sammon omia A-sarjan osakkeita enintään 50 000 000 kappaletta. Sampo Oyj ei ostanut omia osakkeitaan tammi-syyskuussa 2018 eikä sillä tai sen tytäryhtiöillä ollut myöskään hallussaan Sammon A-osakkeita syyskuun 2018 lopussa.

Sampo Oyj ei vastaanottanut vuoden 2018 kolmannella neljänneksellä ilmoituksia suurimpien osakkeenomistajien omistusmuutoksista. Raportointikauden päätyttyä Sampo Oyj vastaanotti 2 ilmoitusta Capital Income Builderilta. CIB:n omistamien osakkeiden ja niihin liittyvien äänioikeuksien määrä laski alle viiteen prosenttiin. Liputusilmoitusten yksityiskohdat ovat saatavilla osoitteessa www.sampo.com/liputukset.

Sisäiset osingot

Sampo Oyj sai 17.4.2018 Topdanmarkilta osinkoa 107 miljoonaa euroa. Mandatum Life maksoi osinkoa 150 ja Nordea 585 miljoonaa euroa maaliskuussa 2018.

Mandatum Life maksoi 25.9.2018 lisäosinkoa 150 miljoonaa euroa Sampo Oyj:lle.

If päätti 5.11.2018 maksaa Sampo Oyj:lle osinkoa 7 miljardia Ruotsin kruunua (noin 675 miljoonaa euroa).

Luottoluokitukset

Sampo-konserniin kuuluvien yhtiöiden luottoluokituksissa ei vuoden 2018 kolmannella neljänneksellä tapahtunut muutoksia. Oheinen taulukko esittää Sampo-konsernin luottoluokitukset syyskuun 2018 lopussa.

Yhtiö	Moody's		Standard & Poor's	
	Luokitus	Näkymä	Luokitus	Näkymä
Sampo Oyj	A3	Vakaa	A-	Vakaa
If Skadeförsäkring AB (Ruotsi)	A1	Vakaa	A+	Vakaa

Vakavaraisuus

Konsernin vakavaraisuuspääoman perustana on konsernin konsolidoitu oma pääoma. Toimialakohtaiset erät, joihin kuuluu muun muassa ulkopuolisten sijoittajien omistuksessa olevat huonomman etuoikeuden ve-
lat, lisätään konsernin konsolidoituun omamaan pääomaan. Lisäksi aineeton omaisuus ja ennakoitavissa olevat osingot sekä muut vähennettävät erät poistetaan omista varoista.

Sampo-konsernin vakavaraisuus

Milj. e	30.9.2018	31.12.2017
Konsernitaseen oma pääoma	13 097	13 508
Aineettomat hyödykkeet ja muut vähennykset	-4 764	-5 004
Toimialakohtaiset erät	2 846	2 517
Ryhmittymän omat varat	11 178	11 021
Omien varojen vähimmäismäärä	7 543	7 164
Ryhmittymän vakavaraisuus	3 636	3 858
Ryhmittymän vakavaraisuussuhde (Oma varallisuus suhteessa omien varojen vähimmäismäärään, %)	148	154

Konsernin vakavaraisuussuhde (ryhmittymän oma varallisuus suhteessa omien varojen vähimmäismäärään) oli Solvenssi II -säännöksiä vakuutustytäryhtiöihin sovellettaessa syyskuun 2018 lopussa 148 prosenttia (154).

Nordea vastaanotti 28.9.2018 ns. 2018 yhteisen päätöksen koskien pääomia (JDC). Nordea on vapaaehtoisesti sitoutunut täyttämään JDC:n mukaisen 21,7 miljardin euron ydinpääoman kokonaispääomavaatimuksen siihen asti, että se vastaanottaa vuoden 2019 JDC:n. Riskipainotettuja eriä koskevien vaatimusten (REA) arvioitu kasvu 36 miljardilla eurolla vuoden 2018 neljänneksellä johtuu pääosin olemassa olevien erien siirtämisestä pilari II:sta pilari I:een. Aiemmin tiedotetun mukaisesti nämä päätökset eivät muuta Nordean nimellistä pääomitustasoa.

Sampo-konsernin tosiasiallinen riskiasema ei muutu, mutta sen osuus Nordean pääomavaatimuksesta kasvaa vuonna 2019, koska Nordean Pilari I -pääoman vaatimus kasvaa Suomeen muuton seurauksena. Korkeampi REA ja järjestelmäriskipuskurien soveltaminen Suomessa (2 prosentin vaatimus vuoden 2019 ensimmäisellä puoliskolla and 3 prosentin vaatimus 1.7.2019 alkaen) kasvattavat Sammolta vaadittavaa Nordeaan kohdistuvaa pääomavaatimusta vastaavasti.

Vuoden 2018 viimeisellä vuosineljänneksellä Sampo alkaa myös soveltaa konsernin konglomeraattivakavaraisuutta (rava) laskettaessa If Ruotsin ja Topdanmarkin osalta osittaista sisäistä mallia pääomavaatimuksen (SCR) laskennassa. Tämä tulee pienentämään konsernin kokonaispääomavaatimusta todennäköisesti 400 – 500 miljoonalla eurolla. Laskettaessa konsernin Solvenssi II:n mukaista vakavaraisuutta vastaavaa vähennystä ei synny, koska standardikaavan mukaista pääomavaatimusta käytetään jatkossakin.

Näiden muutosten yhteisvaikutusta järjestelmäriskipuskurin tullessa sovelletuksi kokonaisuudessa vuoden 2019 ensimmäisellä puoliskolla on vaikea arvioida, mutta se tulee todennäköisesti heikentämään Sammon vakavaraisuussuhteita.

If, Topdanmark ja Mandatum Life noudattavat vakavaraisuuslaskelmissaan Solvenssi II -säännöstä. If-konserniin kuuluvat yhtiöt soveltavat joko osittaista sisäistä mallia tai standardikaavaa laskiessaan vakavaraisuuttaan erillisinä yhtiöinä. Mandatum Life raportoi Solvenssi II -standardikaavan mukaisesti. Topdanmark käyttää osittaista sisäistä mallia raportoidessaan vakavaraisuutensa. Sampo-konsernin konglomeraattivakavaraisuutta laskettaessa käytetään kuitenkin standardikaavaa kaikkien vakuutusyhtiöiden osalta.

Ifillä on S&P:n A+ -luottoluokitus, joka edellyttää huomattavasti suurempia pääomia kuin Solvenssi II standardikaava. Ifin Solvenssi II:n standardikaavan mukainen pääomavaatimus 30.9.2018 oli 1 952 miljoonaa euroa (1 938) ja omat varat 3 760 miljoonaa euroa (3 818). Vakavaraisuussuhde oli 193 prosenttia (197). S&P:n A+ -luottoluokituksen mukainen tavoitepääoma oli syyskuun 2018 lopussa 3 119 miljoonaa euroa (3 098) ja pääoma 3 940 miljoonaa euroa (3 408).

Topdanmark soveltaa osittaista sisäistä mallia vahinkovakuutusriskien laskennassa. DFSA:n hyväksymä malli toimii perustana vahinkovakuutusriskien huomioimisessa Topdanmarkin vakavaraisuuslaskennassa. Topdanmarkin vakavaraisuussuhde osittaisen sisäisen mallin mukaisesti oli syyskuun 2018 lopussa 235 prosenttia (204). Topdanmarkin Solvenssi II:n mukainen pääomavaade standardikaavalla laskettuna 30.9.2018 oli 528 miljoonaa euroa ja omat varat 1 008 miljoonaa euroa. Vakavaraisuussuhde oli 191 prosenttia.

Mandatum Lifen vakavaraisuussuhde siirtymäsäännösten jälkeen 30.9.2018 oli 187 prosenttia (182) huolimatta Sampo Oyj:lle syyskuussa 2018 maksetusta 150 miljoonan euron osingosta. Omat varat olivat 2 067 miljoonaa euroa (1 977) ylittivät siten 1 103 miljoonan euron (1 087) suuruisen Solvenssi II -pääomavaateen lähes miljardilla eurolla. Ilman siirtymäsäännöksiä omat varat olisivat olleet 1 667 miljoonaa euroa (1 555) ja vakavaraisuusvaade 1 185 miljoonaa euroa (1 220), ja tämän seurauksena vakavaraisuussuhde olisi ollut 141 prosenttia (127).

Velkarahoitus

Sampo Oyj:llä oli 30.9.2018 velkarahoitusta 4 142 miljoonaa euroa (3 177) ja korkoa kerryttäviä omaisuuseriä 1 311 miljoonaa euroa (1 754). Korkoa kerryttäviin omaisuuseriin sisältyvät pankkitilit, korkoinstrumentit ja 496 miljoonan euron (496) arvosta tytäryhtiöiden ja osakkuusyhtiön liikkeelle laskemia pääomalainoja. Käteisiin verrattavat varat pois lukien korkosijoitusten tuotto oli yli 5 prosenttia.

Sampo Oyj:n nettovelka oli syyskuun 2018 lopussa 2 831 miljoonaa euroa (1 423). Nettovelkalaskelmaan sisältyvät vain korkoa kerryttävät varat ja velat. Sampo Oyj:n bruttovelka oli 57 prosenttia (41) yhtiön omasta pääomasta ja velkaisuusaste oli 36 prosenttia (29).

7.9.2018 Sampo Oyj laski EMTN-ohjelmansa alaisuudessa liikkeeseen 1 000 miljoonan Norjan kruunun suuruisen kiinteäkorkoisen senioriehtoisen lainan, jonka eräpäivä on 7.9.2028.

27.9.2018 Sampo Oyj laski EMTN-ohjelmansa alaisuudessa liikkeeseen 500 miljoonan euron suuruisen kiinteäkorkoisen senioriehtoisen lainan, jonka eräpäivä on 27.9.2030.

Sampo Oyj:n taseessa 30.9.2018 olleet rahoitusvelat koostuivat 3 950 miljoonan euron (2 884) senioriehtoista joukkovelkakirjalainoista ja 191 miljoonan euron (293) arvoisista liikkeeseen lasketuista yritystodistuksista. Sampo Oyj:n velan keskikorko oli koronvaihtosopimusten jälkeen syyskuun 2018 lopussa 0,80 prosenttia (0,91).

Lisätietoja Sampo-konsernin liikkeeseen laskemista lainoista on saatavilla osoitteessa www.sampo.com/velkarahoitus.

Tulevaisuuden näkymät

Näkymät loppuvuodelle 2018

Sampo-konsernin liiketoiminta-alueiden odotetaan raportoivan hyvän toiminnallisen tuloksen vuonna 2018.

Markkina-arvoiset tulokset ovat kuitenkin varsinkin henkivakuutustoiminnassa vahvasti sidoksissa pääoma-markkinoiden kehitykseen. Matala korkotaso luo lisäksi haastavan ympäristön erääntyvien korkosijoitusten uudelleen sijoittamiseen.

Ifin koko vuoden 2018 yhdistetyksi kulusuhteeksi arvioidaan 85–87 prosenttia.

Topdanmark julkaisee oman tulosennusteensa vuosineljänneksittäin.

Nordean vaikutuksen konsernin tulokseen odotetaan olevan huomattava.

Konsernin suurimmat riskit ja epävarmuustekijät lyhyellä aikavälillä

Sampo-konserni altistuu päivittäisessä liiketoiminnassaan lukuisille riskeille ja epävarmuustekijöille ensisijaisesti erillisinä johdettujen keskeisten liiketoimintayksiköidensä välityksellä.

Sampo-konsernin kannattavuuteen ja sen vaihteluihin vaikuttavat eniten markkina-, luotto- ja vakuutusriskit sekä operatiiviset riskit, joita keskeiset liiketoimintayksiköt kvantifioivat itsenäisesti. Konsernitasolla riskien lähteet ovat samoja, mutta hajautusvaikutusten takia ne eivät ole suoraan yhteenlaskettavissa.

Ennalta arvaamattomat, merkittävät tapahtumat voivat vaikuttaa Sampo-konsernin kannattavuuteen välittömästi. Epävarmuustekijöiden identifiointi on helpompaa kuin epävarmuustekijöiden todennäköisyyksien, ajoituksen ja mahdollisten taloudellisten vaikutusten laajuuden arviointi. Tällä hetkellä on olemassa lukuisia yleisesti tunnistettuja makrotaloudellisia ja poliittisia tekijöitä sekä muita epävarmuuden lähteitä, jotka voivat vaikuttaa finanssialaan monella tavoin negatiivisesti. Erityisesti poliittiset riskit ovat tällä hetkellä koholla.

Muita epävarmuuden lähteitä ovat toimintaympäristön ennalta arvaamattomat rakenteelliset muutokset sekä jo tunnistetut toimintaympäristöön vaikuttavat trendit. Näillä ulkoisilla tekijöillä voi olla vaikutuksia liiketoiminnan harjoittamiseen myös pitkällä aikavälillä. Esimerkkejä jo tunnistetuista trendeistä ovat yleinen teknologinen kehitys, digitalisaatio ja kestävään kehityksen teemat, millä voi olla perustavanlaatuisia vaikutuksia finanssisektorin yhtiöihin asiakaskäyttäytymisen tai uusien kilpailijoiden ilmaantumisen myötä.

SAMPO OYJ

Hallitus

Lisätiedot:

Talousjohtaja **Peter Johansson**, puh. 010 516 0010

Sijoittajasuhde- ja viestintäjohtaja **Jarmo Salonen**, puh. 010 516 0030

Sijoittajasuhde- ja viestintäasiantuntija, mediasuhteet **Mirko Hurmerinta**, puh. 010 516 0032

Puhelinkonferenssi

Analyytikoille ja sijoittajille järjestetään englanninkielinen puhelinkonferenssi klo 16.00.

Puhelinkonferenssiin voi osallistua soittamalla numeroon (09) 8171 0310, +1 631 913 1422, +44 (0)333 300 0804 tai +46 (0)8 5664 2651. Puhelinkonferenssin koodi on 42298915#.

Puhelinkonferenssia voi seurata samanaikaisesti myös internetissä osoitteessa www.sampo.com/tulos.

Puhelinkonferenssin tallenne on kuunneltavissa myöhemmin samassa osoitteessa.

Tämän lisäksi tulostiedotetta täydentävä englanninkielinen esitysaineisto on nähtävissä osoitteessa www.sampo.com/tulos.

Sampo julkaisee vuoden 2018 tilinpäätöstiedotteensa 7.2.2019.

Jakelu:

Nasdaq Helsinki

Lontoon pörssi

Keskeiset tiedotusvälineet

Finanssivalvonta

www.sampo.com

Konsernin taloudellinen kehitys >

Tunnusluvut

KONSERNI		1-9/2018	1-9/2017
Voitto ennen veroja	Milj.e	1 643	2 046
Oman pääoman tuotto käyvin arvoin (RoE)	%	11,2	21,4
Kokonaispääoman tuotto (käyvin arvoin)	%	4,6	8,4
Omavaraisuusaste	%	24,6	25,5
Konsernin vakavaraisuus ¹⁾	Milj.e	3 636	4 021
Konsernin vakavaraisuussuhde ¹⁾	%	148	156
Henkilöstön keskim. lukumäärä		9 504	9 418
IF			
Vakuutusmaksutulo ennen jälleenvakuuttajien osuutta	Milj.e	3 595	3 621
Vakuutusmaksutuotot	Milj.e	3 208	3 222
Voitto ennen veroja	Milj.e	626	603
Oman pääoman tuotto käyvin arvoin (RoE)	%	16,4	24,6
Riskisuhde ²⁾	%	64,2	64,2
Toimintakulusuhde ²⁾	%	21,6	21,8
Vahinkosuhde ²⁾	%	69,7	69,7
Liikekulusuhde ²⁾	%	16,1	16,2
Yhdistetty kulusuhde ²⁾	%	85,8	85,9
Henkilöstön keskim. lukumäärä		6 568	6 342
TOPDANMARK			
Henkivakuutuksen vakuutusmaksutulo ennen jälleenvakuuttajien osuutta	Milj.e	959	-
Vahinkovakuutuksen vakuutusmaksutulo ennen jälleenvakuuttajien osuutta	Milj.e	1 024	-
Vahinkovakuutuksen vakuutusmaksutuotot	Milj.e	864	-
Voitto ennen veroja	Milj.e	170	-
Vahinkosuhde ²⁾	%	66,7	-
Liikekulusuhde ²⁾	%	15,9	-
Yhdistetty kulusuhde	%	82,7	-
Henkilöstön keskim. lukumäärä		2 347	2 491
MANDATUM			
Vakuutusmaksutulo ennen jälleenvakuuttajien osuutta	Milj.e	685	635
Voitto ennen veroja	Milj.e	385	180
Oman pääoman tuotto käyvin arvoin (RoE)	%	22,5	15,6
Liikekustannussuhde	%	99,2	98,4
Henkilöstön keskim. lukumäärä		529	526

> Konsernin taloudellinen kehitys

OMISTUSYHTEISÖ		1-9/2018	1-9/2017
Voitto ennen veroja	Milj.e	482	464
Henkilöstön keskim. lukumäärä		60	59
OSAKEKOHTAISET TUNNUSLUVUT			
Osakekohtainen tulos	euro	2,38	3,35
Osakekohtainen tulos, ml. muut laajan tuloksen erät	euro	1,92	3,51
Osakekohtainen oma pääoma	euro	22,47	22,60
Osakekohtainen substanssi	euro	24,13	26,84
Antioikaistu ylin kurssi	euro	48,92	47,46
Antioikaistu alin kurssi	euro	40,80	41,53
Osakekannan markkina-arvo	Milj.e	24 769	25 043

¹⁾ Konsernin vakavaraisuus on laskettu rahoitus- ja vakuutusryhmittymien valvonnasta annetun lain (2004/699) kolmannen luvun mukaisesti konsolidointimenetelmällä.

²⁾ Vahinkovakuutuksen tunnusluvut on laskettu toimintokohtaisten kulujen pohjalta eikä niitä siksi voida johtaa suoraan konsernin tuloslaskelmasta. Ifin tulosanalyysi on esitetty liitteessä 3.

Keskimääräisenä ja välitilinpäätöspäivän osakemääränä on käytetty 555 351 850 kappaletta.

Kiinteistöjen arvostuserot on otettu huomioon laskettaessa kokonaispääoman tuottoa, oman pääoman tuottoa, omavaraisuusastetta sekä osakekohtaista substanssia. Veroina on otettu huomioon tilikauden tulosta vastaava vero sekä laskennallinen verovelka kiinteistöjen arvostuseroista.

Kokonaispääoman sekä oman pääoman tuoton laskennassa on käytetty konsernin laajaa tulosta.

Vakuutustoiminnan tunnusluvut on laskettu valtiovarainministeriön asetuksen ja sitä tarkentavan Finanssivalvonnan ohje- ja määräyskokoelman mukaisesti.

Tunnuslukujen laskentakaavat

Oman pääoman tuotto (käyvin arvo), %

$$\frac{\begin{aligned} &+ \text{ kauden laaja tulos} \\ &\pm \text{ sijoitusten arvostuserot laskennallisen verovelan vähentämisen jälkeen} \\ &+ \text{ oma pääoma yhteensä} \end{aligned}}{\begin{aligned} &\pm \text{ sijoitusten arvostuserot laskennallisen verovelan vähentämisen jälkeen} \\ &\text{ (vuoden alun ja raportointikauden lopun keskiarvo)} \end{aligned}} \times 100 \%$$

Kokonaispääoman tuotto (käyvin arvo), %

$$\frac{\begin{aligned} &+ \text{ liikevoitto} \\ &\pm \text{ muut laajan tuloksen erät ennen veroja} \\ &+ \text{ korkokulut ja muut rahoituskulut} \\ &+ \text{ vastuuvelan perustekorko} \\ &\pm \text{ sijoitusten arvostuserojen muutos} \\ &+ \text{ taseen loppusumma} \\ &- \text{ sijoitussidonnaisten vakuutusten vastuuvelka} \\ &\pm \text{ sijoitusten arvostuserot} \\ &\text{ (vuoden alun ja raportointikauden lopun keskiarvo)} \end{aligned}}{\begin{aligned} &\pm \text{ sijoitusten arvostuserot} \\ &\text{ (vuoden alun ja raportointikauden lopun keskiarvo)} \end{aligned}} \times 100 \%$$

Omavaraisuusaste (käyvin arvo), %

$$\frac{\begin{aligned} &+ \text{ oma pääoma yhteensä} \\ &\pm \text{ sijoitusten arvostuserot laskennallisen verovelan vähentämisen jälkeen} \\ &+ \text{ taseen loppusumma} \\ &\pm \text{ sijoitusten arvostuserot} \end{aligned}}{\begin{aligned} &\pm \text{ sijoitusten arvostuserot} \\ &\text{ (vuoden alun ja raportointikauden lopun keskiarvo)} \end{aligned}} \times 100 \%$$

Vahinkovakuutuksen riskisuhde, %

$$\frac{\begin{aligned} &+ \text{ korvauskulut} \\ &- \text{ korvausten käsittelykulut} \end{aligned}}{\text{vakuutusmaksutuotot}} \times 100 \%$$

Vahinkovakuutuksen toimintakulusuhde, %

$$\frac{\begin{aligned} &+ \text{ liikekulut} \\ &+ \text{ korvausten käsittelykulut} \end{aligned}}{\text{vakuutusmaksutuotot}} \times 100 \%$$

Vahinkovakuutuksen vahinkosuhde, %

$$\frac{\text{korvauskulut}}{\text{vakuutusmaksutuotot}} \times 100 \%$$

Vahinkovakuutuksen liikekulusuhde, %

$$\frac{\text{liikekulut}}{\text{vakuutusmaksutuotot}} \times 100 \%$$

Vahinkovakuutuksen yhdistetty kulusuhde, %

vahinkosuhde + liikekulusuhde

Henkivakuutuksen liikekustannussuhde, %

$$\frac{\begin{aligned} &+ \text{ liikekulut ennen vakuutusten aktivoitujen hankintamenojen muutosta} \\ &+ \text{ korvausten selvittelykulut} \end{aligned}}{\text{kuormitustulo}} \times 100 \%$$

Osakekohtaiset tunnusluvut

Osakekohtainen tulos

emoyhtiön osakkeiden omistajille kuuluva tilikauden voitto

---

osakkeiden antioikaistu keskimääräinen lukumäärä

Osakekohtainen oma pääoma

oma pääoma (emoyhtiön omistajien osuus)

---

osakkeiden antioikaistu lukumäärä raportointikauden päätöspäivänä

Osakekohtainen substanssi

+ oma pääoma (emoyhtiön omistajien osuus)

± noteeratun osakkuusyhtiön arvostusero konsernissa

± sijoitusten arvostuserot laskennallisen verovelan vähentämisen jälkeen

---

osakkeiden antioikaistu lukumäärä raportointikauden päätöspäivänä

Osakekannan markkina-arvo

osakkeiden lukumäärä tilikauden viimeisenä päivänä x raportointikauden viimeinen kaupantekokurssi

Konsernin laaja tuloslaskelma kvartaaleittain

Milj. e	7-9/2018	4-6/2018	1-3/2018	10-12/2017	7-9/2017
Vakuutusmaksutulo	1 561	1 858	2 598	1 722	1 088
Sijoitustoiminnan nettotuotot	439	330	-95	280	180
Liiketoiminnan muut tuotot	13	211	8	7	11
Korvauskulut	-1 213	-1 264	-1 316	-1 215	-878
Vakuutus- ja sijoitussopimusvelkojen muutos	-62	-271	-560	-88	149
Henkilöstökulut	-213	-212	-222	-221	-149
Liiketoiminnan muut kulut	-154	-166	-130	-170	-119
Rahoituskulut	-21	-4	-7	-11	-13
Osuus osakkuusyriytysten voitoista/ tappioista	140	226	169	131	207
- Voitto aiemman osakkuusyhtiöosuuden arvostamisesta käypään arvoon	-	-	-	-	706
Kauden voitto ennen veroja	490	708	445	436	1 181
Verot	-76	-101	-70	-72	-59
Kauden voitto	414	607	375	364	1 122
Kauden muut laajan tuloksen erät					
Erät, jotka voidaan siirtää tulosvaikutteisiksi					
Muuntoerot	30	-31	-81	-71	10
Myytavissä olevat rahoitusvarat	23	4	-214	-108	7
Osuus osakkuusyhtiöiden laajan tuloksen eristä	-5	-2	-20	-33	17
Verot	-5	0	46	22	-2
Erät, jotka voidaan siirtää tulosvaikutteisiksi yhteensä nettona verojen jälkeen	43	-29	-269	-190	32
Erät, joita ei siirretä tulosvaikutteisiksi					
Etuuspohjaisista eläkejärjestelyistä syntyvät vakuutusmatemaattiset voitot ja tappiot	7	-8	2	-1	-3
Verot	-2	2	0	0	1
Erät, joita ei siirretä tulosvaikutteisiksi yhteensä nettona verojen jälkeen	5	-6	1	-1	-2
KAUDEN LAAJA TULOS	463	571	108	174	1 151
Kauden voitto, josta					
Emoyhtiön omistajien osuus	386	586	348	341	1 122
Määräysvallattomien osuus	28	21	27	23	-
Kauden laaja tulos, josta					
Emoyhtiön omistajien osuus	434	550	81	150	1 151
Määräysvallattomien osuus	28	21	27	23	-

Konsernin laaja tuloslaskelma, IFRS

Milj. e	Liite	1-9/2018	1-9/2017
Vakuutusmaksutulo		6 016	4 093
Sijoitustoiminnan nettotuotot	1	675	824
Liiketoiminnan muut tuotot		232	28
Korvauskulut		-3 792	-2 809
Vakuutus- ja sijoitussopimusvelkojen muutos		-893	-516
Henkilöstökulut		-648	-455
Liiketoiminnan muut kulut		-450	-366
Rahoituskulut		-32	-41
Osuus osakkuusyritysten voitoista/tappioista		535	581
- Voitto aiemman osakkuusyhtiöosuuden arvostamisesta käypään arvoon		-	706
Kauden voitto ennen veroja		1 643	2 046
Verot		-247	-171
Kauden voitto		1 397	1 875
Kauden muut laajan tuloksen erät			
Erät, jotka voidaan siirtää tulosvaikutteisiksi			
Muuntoerot		-82	-24
Myytävissä olevat rahoitusvarat		-187	181
Osuus osakkuusyhtiöiden laajan tuloksen eristä		-26	-24
Verot		41	-40
Erät, jotka voidaan siirtää tulosvaikutteisiksi yhteensä nettoina verojen jälkeen		-255	93
Erät, joita ei siirretä tulosvaikutteisiksi			
Etuuspohjaisista eläkejärjestelyistä syntyvät vakuutusmatemaattiset voitot ja tappiot		1	6
Verot		0	-1
Erät, joita ei siirretä tulosvaikutteisiksi yhteensä nettoina verojen jälkeen		1	5
KAUDEN LAAJA TULOS		1 142	1 972
Kauden voitto, josta			
Emoyhtiön omistajien osuus		1 320	1 875
Määräysvallattomien osuus		76	-
Kauden laaja tulos, josta			
Emoyhtiön omistajien osuus		1 066	1 972
Määräysvallattomien osuus		76	-
Laimentamaton osakekohtainen tulos (eur)		2,38	3,35

Konsernitase, IFRS

Milj. e	Liite	9/2018	12/2017
Varat			
Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet		159	158
Sijoituskiinteistöt		653	653
Aineettomat hyödykkeet		2 148	2 121
Sijoitukset osakkuusyhteisöissä		7 926	7 765
Rahoitusvarat	2	23 700	22 832
Sijoitussidonnaisten sopimusten katteena olevat sijoitukset		11 154	7 409
Laskennalliset verosaamiset		16	18
Saamiset jälleenvakuutus sopimuksista		350	297
Muut varat		2 291	1 940
Käteiset varat		2 375	2 734
Myytävänä olevat omaisuuserät		-	3 374
Varat yhteensä		50 772	49 300
Velat			
Velat vakuutus- ja sijoitussopimuksista		19 098	18 900
Velat sijoitussidonnaisista vakuutus- ja sijoitussopimuksista		11 766	7 959
Rahoitusvelat		4 775	3 649
Laskennalliset verovelat		605	638
Varaukset		10	33
Eläkevelvoitteet		49	57
Muut velat		1 371	1 258
Myytävänä oleviin omaisuuseriin liittyvä velkaerät	6	-	3 299
Velat yhteensä		37 675	35 792
Oma pääoma			
Osakepääoma		98	98
Rahastot		1 530	1 530
Kertyneet voittovarot		10 570	10 692
Muut oman pääoman erät		280	528
Emoyhtiön omistajien osuus		12 479	12 848
Määräysvallattomien osuus		618	660
Oma pääoma yhteensä		13 097	13 508
Oma pääoma ja velat yhteensä		50 772	49 300

Laskelma oman pääoman muutoksista, IFRS

Milj. e	Osake- pääoma	Vara- rahasto	SVOP- rahasto	Voitto- varat 1)	Muunto- erot 2)	Myytä- vissä olevat rahoitus- varat 3)	Yht.	Määräys- vallattomien osuudet	Yht.
Oma pääoma 1.1.2017	98	4	1 527	9 700	-518	1 124	11 934	-	11 934
Muutokset omassa pääomassa									
Nostamatta jätettyjen osinkojen palautus				10			10		10
Osingonjako				-1 288			-1 288		-1 288
Tytäryhtiöhankinnat								668	668
Osuus osakkuusyhtiön muista oman pääoman muutoksista				27			27		27
Kauden voitto				1 875			1 875		1 875
Muut laajan tuloksen erät				14	-66	150	98		98
Oma pääoma 30.9.2017	98	4	1 527	10 337	-585	1 273	12 655	668	13 322
Oma pääoma 1.1.2018	98	4	1 527	10 692	-656	1 184	12 848	660	13 508
Muutokset omassa pääomassa									
Osingonjako				-1 444			-1 444	-112	-1 556
Osakeperusteiset maksut				7			7	8	15
Osuus osakkuusyhtiön muista oman pääoman muutoksista				2			2		2
Muut oman pääoman muutokset							0	-14	-14
Kauden voitto				1 320			1 320	76	1 397
Muut laajan tuloksen erät				-7	-97	-150	-255		-255
Oma pääoma 30.9.2018	98	4	1 527	10 570	-754	1 034	12 479	618	13 097

1) IAS 19 Eläkeveloitteet standardin nettovaikutus voittovaroihin oli -9 (14) milj. e.

2) Muut laajan tuloksen erät sisältävät myös konsernin omistusosuuden mukaisen osuuden osakkuusyhtiö Nordean vastaavista eristä. Voittovarot sisältävät -8 (10) milj. euron osuuden Nordean eristä, joita ei siirretä enää tulosvaikutteiksi. Muuntoerot sisältävät -15 (-42) milj. euron osuuden Nordean muuntoeroista. Myytävissä olevat varat puolestaan sisältävät -4 (9) milj. euron osuuden Nordean käypään arvoon arvostettavien rahoitusvarojen käypien arvojen muutoksista. Nordea on ottanut käyttöön IFRS 9 Rahoitusinstrumentit standardin 1.1.2018 alkaen.

3) Myytävissä olevista rahoitusvaroista on kirjattu omaan pääomaan kauden arvostusta 31 (282) milj. euroa. Kauden tulokseen on siirretty -187 (-135) milj. euroa. Eriytetylle Suomi-vakuutuskannalle siirretty osuus oli 10 (-6) milj. euroa.

Muuntoeroihin, myytävissä oleviin rahoitusvaroihin, rahavirtasuojaukseen sekä eläkelvoitteisiin sisältyvät määrät ovat laajaan tulokseen kirjattuja verovaikutuksella huomioituja eriä.

Konsernin rahavirtalaskelma, IFRS

Milj. e	1-9/2018	1-9/2017
Kauden alun rahavarat	2 734	2 585
Liiketoiminnan rahavirta	-258	929
Investointien rahavirta	398	533
Rahoituksen rahavirta	-499	-1 646
Maksetut osingot	-1 444	-1 285
Vieraan pääoman lisäys	1 475	914
Vieraan pääoman vähennys	-531	-1 276
Kauden lopun rahavarat	2 375	2 402

Rahavirtalaskelmassa esitetään kauden rahavirrat jaoteltuina liiketoiminnan, investointien sekä rahoituksen rahavirtoihin. Liiketoiminnan rahavirta sisältää varsinaisen liiketoiminnan rahavirrat. Rahavirrat sijoituksista tytä- ja osakkuusyhtiöihin sekä aineellisiin ja aineettomiin sijoituksiin esitetään investointien rahavirrassa. Rahoituksen rahavirrassa esitetään rahavirrat, jotka johtuvat toiminnan rahoittamisesta oman tai vieraan pääoman ehdoin. Rahavarat sisältävät käteiset varat sekä muut enintään 3 kuukauden pituiset talletukset.

Liitetiedot

Tilinpäätöksen laatimisperiaatteet

Sammon konsernitilinpäätös laaditaan EU:n hyväksymien kansainvälisten tilinpäätösstandardien (*International Financial Reporting Standards, IFRS*) mukaisesti. Osavuosikatsauksen laatimisessa on noudatettu IAS 34 standardia. Osavuosiraportin laatimisperiaatteet ja laskentamenetelmät ovat olennaisilta osiltaan samat kuin konsernitilinpäätöksessä vuodelta 2017.

Sampo otti vuoden 2018 alusta käyttöön uusia tai muutettuja standardeja tai tulkintoja. Muutoksilla ei ollut olennaista vaikutusta konsernin raportoimiin lukuihin. Standardit ja tulkinnat löytyvät Sammon vuoden 2017 tilinpäätöksen laatimisperiaatteista. Tilinpäätös on luettavissa osoitteessa www.sampo.com/vuosikertomus.

Laaja tuloslaskelma segmenteittäin 1.1.-30.9.2018

Milj. e	If	Top- danmark	Mandatum	Omistus- yhteisö	Elim.	Konserni
Vakuutusmaksutulo	3 429	1 908	681	-	-1	6 016
Sijoitustoiminnan nettotuotot	182	213	326	-18	-28	675
Liiketoiminnan muut tuotot	22	2	210	13	-14	232
Korvauskulut	-2 059	-900	-848	-	15	-3 792
Vakuutus- ja sijoitussopimusvelkojen muutos	-221	-771	114	-	-15	-893
Henkilöstökulut	-401	-201	-36	-11	-	-648
Liiketoiminnan muut kulut	-317	-81	-56	-10	14	-450
Rahoituskulut	-11	-8	-6	-16	9	-32
Osuus osakkuusyritysten voitoista/ tappioista	3	9	0	524	-	535
Voitto ennen veroja	626	170	385	482	-20	1 643
Verot	-137	-37	-76	-	4	-247
Kauden voitto	489	133	309	482	-16	1 397
Kauden muut laajan tuloksen erät						
Erät, jotka voidaan siirtää tulosvaikutteisiksi						
Muuntoerot	-74	-6	-	-3	-	-82
Myytavissä olevat rahoitusvarat	-74	-	-98	-15	-	-187
Osuus osakkuusyhtiöiden laajan tuloksen eristä	-	-	-	-26	-	-26
Verot	16	-	22	3	-	41
Erät, jotka voidaan siirtää tulosvaikutteisiksi yhteensä nettoina verojen jälkeen	-132	-6	-76	-41	-	-255
Erät, joita ei siirretä tulosvaikutteisiksi						
Etuuspohjaisista eläkejärjestelyistä syntyvät vakuutusmatemaattiset voitot ja tappiot	1	-	-	-	-	1
Verot	0	-	-	-	-	0
Erät, joita ei siirretä tulosvaikutteisiksi yhteensä nettoina verojen jälkeen	1	-	-	-	-	1
KAUDEN LAAJA TULOS	358	127	232	441	-	1 142
Kauden voitto, josta						
Emoyhtiön omistajien osuus						1 320
Määräysvallattomien osuus						76
Kauden laaja tulos, josta						
Emoyhtiön omistajien osuus						1 066
Määräysvallattomien osuus						76

Laaja tuloslaskelma segmenteittäin 1.1.-30.9.2017

Milj. e	If	Top- danmark	Mandatum	Omistus- yhteisö	Elim.	Konserni
Vakuutusmaksutulo	3 463	-	630	-	0	4 093
Sijoitustoiminnan nettotuotot	173	-	646	12	-7	824
Liiketoiminnan muut tuotot	20	-	8	13	-13	28
Korvauskulut	-2 068	-	-741	-	-	-2 809
Vakuutus- ja sijoitus- sopimusvelkojen muutos	-242	-	-274	-	-1	-516
Henkilöstökulut	-406	-	-36	-13	-	-455
Liiketoiminnan muut kulut	-323	-	-45	-10	13	-366
Rahoituskulut	-16	-	-7	-29	11	-41
Osuus osakkuusyriytysten voitoista/ tappioista	0	90	0	491	-	581
- Voitto aiemman osakkuusyhtiöosuuden arvostamisesta käypään arvoon	-	706	-	-	-	706
Voitto ennen veroja	603	796	180	464	3	2 046
Verot	-133	-	-38	0	0	-171
Kauden voitto	470	796	142	464	3	1 875
Kauden muut laajan tuloksen erät						
Erät, jotka voidaan siirtää tulosvaikutteisiksi						
Muuntoerot	-24	-	-	-	-	-24
Myytavissä olevat rahoitusvarat	136	-	28	17	-	181
Osuus osakkuusyhtiöiden laajan tuloksen eristä	-	-	-	-24	-	-24
Muihin laajan tuloksen eriin liittyvät verot	-30	-	-7	-3	-	-40
Erät, jotka voidaan siirtää tulosvaikutteisiksi yhteensä nettona verojen jälkeen	82	-	21	-10	-	93
Erät, joita ei siirretä tulosvaikutteisiksi						
Etuuspohjaisista eläkejärjestelyistä syntyvät vakuutusmatemaattiset voitot ja tappiot	6	-	-	-	-	6
Verot	-1	-	-	-	-	-1
Erät, joita ei siirretä tulos- vaikutteisiksi yhteensä nettona verojen jälkeen	5	-	-	-	-	5
KAUDEN LAAJA TULOS	556	796	163	454	-	1 972

Tase segmenteittäin 30.9.2018

Milj. e	If	Topdanmark	Mandatum	Omistus- yhteisö	Elim.	Konserni
Varat						
Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet	23	130	3	3	-	159
Sijoituskiinteistöt	4	499	150	-	-	653
Aineettomat hyödykkeet	510	1 481	157	0	-	2 148
Sijoitukset osakkuusyhteisöissä	13	179	3	7 731	-	7 926
Rahoitusvarat	11 393	6 071	5 198	5 095	-4 057	23 700
Sijoitussidonnaisten sopimusten katteena olevat sijoitukset	-	3 933	7 249	-	-27	11 154
Laskennalliset verosaamiset	12	2	-	6	-4	16
Saamiset jälleenvakuutus sopimuksista	248	102	0	-	-	350
Muut varat	1 822	279	115	88	-13	2 291
Käteiset varat	752	175	656	792	-	2 375
Varat yhteensä	14 777	12 850	13 530	13 716	-4 101	50 772
Velat						
Velat vakuutus- ja sijoitussopimuksista	9 337	5 468	4 293	-	-	19 098
Velat sijoitussidonnaisista vakuutus- ja sijoitussopimuksista	-	4 589	7 204	-	-27	11 766
Rahoitusvelat	417	338	117	4 173	-269	4 775
Laskennalliset verovelat	278	189	142	-	-4	605
Varaukset	10	-	-	-	-	10
Eläkeveloitteet	49	-	-	-	-	49
Muut velat	809	252	289	35	-13	1 371
Velat yhteensä	10 899	10 836	12 045	4 208	-313	37 675
Oma pääoma						
Osakepääoma						98
Rahastot						1 530
Kertyneet voittovarot						10 570
Muut oman pääoman erät						280
Emoyhtiön omistajien osuus						12 479
Määräysvallattomien osuus						618
Oma pääoma yhteensä						13 097
Oma pääoma ja velat yhteensä						50 772

Tase segmenteittäin 31.12.2017

Milj. e	If	Topdanmark	Mandatum	Omistus-yhteisö	Elim.	Konserni
Varat						
Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet	22	130	3	3	-	158
Sijoituskiinteistöt	12	489	151	0	-	653
Aineettomat hyödykkeet	528	1 509	83	-	-	2 121
Sijoitukset osakkuusyrityksissä	14	173	0	7 578	-	7 765
Rahoitusvarat	11 217	6 166	4 977	4 510	-4 038	22 832
Sijoitussidonnaisten sopimusten katteena olevat sijoitukset	-	3 464	3 986	-	-42	7 409
Laskennalliset verosaamiset	17	2	-	3	-4	18
Saamiset jälleenvakuutus sopimuksista	220	77	0	-	-	297
Muut varat	1 601	211	103	33	-8	1 940
Käteiset varat	437	72	1 025	1 200	-	2 734
Myytävinä olevat omaisuuserät	-	-	3 374	-	-	3 374
Varat yhteensä	14 069	12 293	13 703	13 326	-4 092	49 300
Velat						
Velat vakuutus- ja sijoitussopimuksista	9 120	5 405	4 375	-	-	18 900
Velat sijoitussidonnaisista vakuutus- ja sijoitussopimuksista	-	4 036	3 965	-	-42	7 959
Rahoitusvelat	322	303	106	3 187	-269	3 649
Laskennalliset verovelat	278	196	164	-	-	638
Varaukset	33	-	-	-	-	33
Eläkeveloitteet	57	-	-	-	-	57
Muut velat	739	249	241	38	-9	1 258
Myytävinä oleviin omaisuuseriin liittyvät velkaerät	-	-	3 299	-	-	3 299
Velat yhteensä	10 549	10 189	12 150	3 224	-321	35 792
Oma pääoma						
Osakepääoma						98
Rahastot						1 530
Kertyneet voittovarot						10 692
Muut oman pääoman erät						528
Emoyhtiön omistajien osuus						12 848
Määräysvallattomien osuus						660
Oma pääoma yhteensä						13 508
Oma pääoma ja velat yhteensä						49 300

Muut liitetiedot, Milj. e

1 Sijoitustoiminnan nettotuotot >

If	1-9/2018	1-9/2017
Rahoitusvaroista		
Johdannaissopimuksista	-23	-28
Lainoista ja muista saamisista	7	7
Myytavissä olevista rahoitusvaroista		
Saamistodistukset	145	101
Osakkeet ja osuudet	95	139
Yhteensä	240	240
Yhteensä rahoitusvaroista	224	219
Palkkiokulut	-16	-16
Kulut muista kuin rahoitusveloista	-4	-5
Diskonttauksen purkuvaikutus	-23	-25
If yhteensä	182	173

Topdanmark	1-9/2018	1-9/2017
Rahoitusvaroista		
Johdannaissopimuksista	-26	-
Kaupankäyntivaroista		
Saamistodistukset	36	-
Osakkeet ja osuudet	64	-
Yhteensä	100	-
Sijoitussidonnaisten sopimusten katteena olevista sijoituksista		
Saamistodistukset	33	-
Osakkeet ja osuudet	184	-
Johdannaiset	3	-
Muut	-57	-
Yhteensä	163	-
Yhteensä rahoitusvaroista	237	-
Nettotuotot sijoituskiinteistöistä	11	-
Henkivakuutusasiakkaiden puolesta maksetut verot	-28	-
Diskonttauksen purkuvaikutus, vakuutusvelat	-7	-
Topdanmark yhteensä	213	-

> 1 Sijoitustoiminnan nettotuotot

Mandatum	1-9/2018	1-9/2017
Rahoitusvaroista		
Johdannaissopimuksista	-91	161
Sijoitussidonnaisten sopimusten katteena olevista sijoituksista		
Saamistodistukset	24	24
Osakkeet ja osuudet	111	276
Lainat ja muut saamiset	6	-2
Muut	-12	37
Yhteensä	130	335
Lainoista ja muista saamisista	1	-10
Myytävässä olevista rahoitusvaroista		
Saamistodistukset	98	-104
Osakkeet ja osuudet	176	232
Yhteensä	275	128
Yhteensä rahoitusvaroista	315	615
Muista varoista	2	8
Palkkiotuotot, netto	9	23
Mandatum yhteensä	326	646

Omistusyhteisö	1-9/2018	1-9/2017
Rahoitusvaroista		
Johdannaissopimuksista	-33	12
Lainoista ja muista saamisista	-28	-6
Myytävässä olevista rahoitusvaroista		
Saamistodistukset	30	-1
Osakkeet ja osuudet	12	7
Yhteensä	43	6
Omistusyhteisö yhteensä	-18	12
Segmenttien väliset eliminoinnit	-28	-7
Konsernin sijoitustoiminnan nettotuotot yhteensä	675	824

2 Rahoitusvarat >

	9/2018	12/2017
Johdannaissopimukset	67	85
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavaksi määritetyt rahoitusvarat		
Saamistodistukset	4 284	4 628
Osakkeet ja osuudet	814	793
Yhteensä	5 098	5 421
Lainat ja muut saamiset	782	542
Myytavissä olevat rahoitusvarat		
Saamistodistukset	13 335	13 081
Osakkeet ja osuudet	4 418	3 902
Yhteensä	17 752	16 983
Rahoitusvarat yhteensä	23 700	23 031
Mandatumin myytävänä olevat omaisuuserät	-	-198
Konsernin rahoitusvarat yhteensä	23 700	22 832

3 Ifin tulosanalyysi

	1-9/2018	1-9/2017
Vakuutusmaksutuotot	3 208	3 222
Korvauskulut	-2 235	-2 246
Liikekulut	-517	-523
Muut vakuutustekniset tuotot ja kulut	-2	-6
Vakuutustoimintaan kohdistettu sijoitustoiminnan nettotuotto	9	16
Vakuutustekninen kate	463	463
Sijoitustoiminnan nettotuotto	194	182
Sijoitustoiminnan nettotuotto-osuuden siirto	-33	-41
Muut tuotot ja kulut	2	-1
Liikevoitto	626	603

4 Sampo Oyj:n tuloslaskelma ja tase (FAS)

TULOSLASKELMA	1-9/2018	1-9/2017
Liiketoiminnan muut tuotot	13	13
Henkilöstökulut	-11	-13
Liiketoiminnan muut kulut	-10	-11
Liikevoitto	-8	-11
Rahoitustuotot ja kulut	959	818
Tilikauden voitto	951	808
TASE	9/2018	12/2017
VASTAAVAA		
Aineelliset hyödykkeet	3	3
Sijoitukset		
Osuudet saman konsernin yrityksissä	3 401	3 401
Saamiset saman konsernin yrityksiltä	265	266
Osuudet omistusyhteisy yrityksissä	5 799	5 557
Saamiset omistusyhteisy yrityksiltä	231	230
Muut osakkeet ja osuudet	787	175
Muut saamiset	23	58
Saamiset	116	49
Rahat ja pankkisaamiset	792	1 199
VASTAAVAA YHTEENSÄ	11 417	10 939
VASTATTAVAA		
Oma pääoma		
Osakepääoma	98	98
Käyvän arvon rahasto	33	45
Sijoitetun vapaan pääoman rahasto	1 527	1 527
Muut rahastot	273	273
Edellisten tilikausien voitto / tappio	4 328	4 376
Tilikauden voitto	951	1 396
Oma pääoma yhteensä	7 209	7 714
Vieras pääoma		
Pitkäaikainen	3 950	2 884
Lyhytaikainen	257	340
Vieras pääoma yhteensä	4 208	3 224
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	11 417	10 939

5 Osakkuusyhtiöhankinnat

Ruotsalaisesta NDX Intressenter AB:sta tuli konsernin osakkuusyhtiö maaliskuussa 2018 36,25 %:n omistusosuudella. Yhtiön tulos ja tase esitetään Holding-segmentissä.

Alla on esitelty alustava hankintamenolaskelma:

Osakkeiden hankintameno	241
Hankintaa vastaavat nettovarot pl. hankintaa edeltävä liikearvo	84
Nettovarojen määrän ylittävä osuus hankintamenoista	157
Kohdistettu muihin aineettomiin hyödykkeisiin	
Asiakassuhteet	54
Muut aineettomat hyödykkeet	1
Laskennallinen verovelka edellisistä	-12
Liikearvo	114
Yhteensä	157

Allokaatiot asiakassuhteisiin ja ydintalletuksiin poistetaan 8 vuodessa. Niiden kokonaisvaikutus on noin 43 milj. euroa nettona. Vuosipoiston vaikutus on noin 5 milj. euroa nettona.

6 Myytävänä olleet omaisuuserät ja niihin liittyvät velkaerät

Lokakuussa 2016 Mandatum Henkivakuutusosakeyhtiö ilmoitti, ettei se jatka vakuutusten jakelusopimusta Danske Bank Oyj:n kanssa 31.12.2016 jälkeen ja että se käyttää oikeuttaan myydä Danske Bankin kautta hankittu vakuutuskanta Danske Bank A/S:lle. Vakuutuskanta on ollut luokiteltuna IFRS 5 standardin mukaisesti.

Mandatum Life ja Danske Bank sopivat 24.4.2018 yhteistyön jatkamisesta ja siitä, että aiemmin sovittu vakuutuskannan myynti ei toteudu. Uuden yhteistyösopimuksen mukaiset palkkiorakenteet poikkeavat aiemmin yhteistyössä sovelletuista ja Mandatum Life maksaa jatkossa korkeampia palkkioita sekä uusmyynnistä että olemassa olevasta kannasta. Sovittu järjestely oli ehdollinen verokohtelun vahvistamiselle. Vaikka Mandatum Life vastaanotti 29.5.2018 verokohtelua koskevan negatiivisen ennakkoratkaisun, ovat osapuolet kuitenkin päättäneet yhteistyön jatkamisesta sovittu mukaisesti. Osapuolet valittavat ennakkoratkaisusta ja Danske Bank on maksanut sopimuksen mukaan 197 miljoonaa euroa kesäkuussa 2018. Mandatum Lifen taloudellinen riski negatiivisen verokohtelun jäädessä voimaan on 13 miljoonaa euroa.

Vakuutuskantaan liittyvä luokittelu myytävänä oleviksi omaisuuseriksi ja niihin liittyviksi velkaeriksi on tehdyn sopimuksen myötä päättynyt.

SAMPO GROUP

Sampo Oyj
Fabianinkatu 27
00100 Helsinki

Puhelin: 010 516 0100
Y-tunnus: 0142213-3

 www.sampo.com
 [@Sampo_plc](https://twitter.com/Sampo_plc)
 [sampo-plc](https://www.linkedin.com/company/sampo-plc)